

Impak en die interpersoonlike benadering: 'n Kritiese analise van die persoongesentreerde benadering tot kommersiële forensiese onderhoudvoering

La-Rochelle Bekker, Constant L. van Graan en Ankebé Kruger

La-Rochelle Bekker en Constant L. van Graan, Fakulteit Ekonomiese en Bestuurswetenskappe,
en Ankebé Kruger, Fakulteit Gesondheidswetenskappe, Noordwes-Universiteit

Opsomming

Handelsmisdaad is wêreldwyd 'n beduidende probleem, en forensiese onderhoudvoering speel 'n deurslaggewende rol om handelsmisdaad in die kommersiële forensiese konteks te bekamp. Hierdie studie fokus op die persoongesentreerde benadering (PCA) tot forensiese onderhoudvoering. Die PCA is interpersoonlik van aard wat beteken die onderhoudvoerder (die Kommersiële Forensiese Praktisyn (FP)) en die ondervraagde beïnvloed mekaar. Interpersoonlike impak vind plaas wanneer die FP en ondervraagde met mekaar in gesprek tree: Hierdie interaksie lei tot 'n sirkulêre patroon van aksie en reaksie, hetsy verbaal of nieverbaal. Die FP wend die veranderlikes van die PCA, naamlik empatie, kongruensie en onvoorwaardelike aanvaarding, aan om vertroue by die ondervraagde te kweek met die doel om samewerking van die ondervraagde te maksimeer. Aangesien die PCA grootliks in die terapeutiese konteks toegepas word, is dit nie duidelik wat die interpersoonlike verhouding in die kommersiële forensiese konteks behels nie. Verder is dit ook nie bekend tot watter mate die FP en die ondervraagde 'n impak op mekaar het tydens forensiese onderhoudvoering nie. Die doel van hierdie artikel is dus om die interpersoonlike verhouding in die kommersiële forensiese konteks krities te bespreek, asook om die impak van die FP op die ondervraagde (en andersom) vas te stel. 'n Kritiese literatuuroorsig is gebruik om te bevind dat indien die FP nie bewus is van die impak wat hy/sy op die ondervraagde tydens onderhoudvoering het nie, dit die verkryging van betroubare en geldige inligting negatief kan beïnvloed.

Trefwoorde: forensiese onderhoudvoering; interpersoonlike benadering; interpersoonlike impak; persoongesentreerde onderhoudvoering

Abstract

Impact and the interpersonal approach: A critical analysis of the person-centred approach to commercial forensic interviewing

Globally, and especially in South Africa, commercial crime is a significant problem. The 2020 PwC Global Economic Crime and Fraud Survey indicates that 77% and 60% of South African respondents experienced commercial crime in 2018 and 2020 respectively, which is significantly higher than the global average of 49% in 2018 and 47% in 2020. Commercial crime includes crimes such as money laundering, corruption, extortion, theft and fraud. Commercial Forensic Practitioners (FPs) play an important role during the process of investigating, detecting and/or preventing these crimes. Although it is crucial that FPs have a wide range of knowledge and skills in different disciplines such as accounting, information technology, law and litigation, as well as human behaviour, to perform this work, it is argued that commercial forensic interviewing (which forms part of human behaviour) is of significant importance and plays an integral part in any investigative process in order to combat commercial crime.

This study focuses only on FPs working in the private sector, since such individuals play an imperative role in combating commercial crime in South Africa and because these types of investigators have a limited mandate, and often hold a different (power) relationship with the interviewee, compared to FPs in the police. For example, FPs in the private sector do not have the power to interrogate suspects without their consent. Moreover, FPs must rely on unique interrogation techniques that create an optimal interpersonal context in which useful and reliable information is obtained.

People are complex and therefore the way in which an FP approaches the interaction with the person being interviewed (the interviewee) during the interview is very important. Although there are several commercial forensic interviewing techniques, this study focuses on the person-centred approach (PCA) of interviewing, as previous studies indicate that this interviewing technique is in accordance with South African legal prescripts, specifically the Constitution. Moreover, the PCA is non-accusatory in nature and this approach focuses on establishing facts rather than obtaining an admission of guilt or a confession at all costs, which is in line with the overall objective of the work of a FP – to independently collect reliable and useful information that may be used for legal purposes.

The theoretical underpinning of the PCA rests on Rogers' (1951) view that a person must 'see' their true self through someone else's eyes. He argues that if a person can accurately see his/her own feelings, confusions, attitudes, perceptions and ambivalences through another, this will lead to self-acceptance. This self-acceptance is known as self-actualisation and can be achieved if the FP applies the variables of the PCA, namely empathy, congruence and unconditional positive regard. The effective use of these three variables can support the process of establishing rapport (trust) during the commercial forensic interview (CFI), with the aim of optimising cooperation of the interviewee and obtaining useful and reliable information. Rapport can be defined as a "close and harmonious relationship" in which the FP creates circumstances during the CFI that will lead to the flow of information. By establishing rapport with the interviewee, the FP creates a relationship in which the interviewee experiences sufficient trust, respect, comfort and dignity to voluntarily participate in the interview.

Consequently, the FP creates a context that promotes the acquisition of useful and reliable information.

The PCA is interpersonal, which means that the interviewer and the interviewee influence each other. To this end, the interviewer is not simply an observer, but an active participant and what he/she says and how he/she reacts has a direct influence on the interview. Since the PCA is largely applied in a therapeutic context, it is not clear what the interpersonal relationship in the commercial forensic context entails. Moreover, it is also not known what the impact is of the interviewer (the FP) and the interviewee on each other during the CFI. The objective of this study is therefore to critically discuss the interpersonal relationship in the context of CFIs, as well as to determine the impact of the FP on the interviewee (and vice versa).

Interpersonal impact occurs when the FP and interviewee enter conversation with each other and leads to a circular pattern of action and reaction, whether verbal or non-verbal. This impact is informed by critical realism which argues that reality exists on three levels: the empirical (human perceptions of the world); the actual (events as they occur in the world); and the real (causal factors that influence actions at the actual level). This means that the experiences of the FP and interviewee (impact) take place on the actual level and can be observed on the empirical level in the verbal and non-verbal messages of the respective parties.

The FP uses the variables of the PCA, namely empathy, congruence and unconditional positive regard to cultivate trust, with the aim of maximising the cooperation of the interviewee, within the legal framework of South Africa to ensure that evidence is admissible in courts of law. The interviewee will only experience accurate empathy, congruence and unconditional positive regard from the FP at the actual level of reality if the FP's verbal and non-verbal communication match each other – that is, when the verbal and non-verbal communication compliment and confirm each other.

When the FP accurately applies the variables of the PCA, the FP creates a context that promotes the acquisition of useful and reliable information and therefore the interviewee is more likely to share information with the FP. This sharing of information takes place on the empirical level of reality when the interviewee communicates with the FP by means of verbal and non-verbal messages. In contrast, a FP that does not accurately reflect the variables of the PCA to the interviewee when the FP creates a context that is not conducive to the establishment of a workable interpersonal relationship. In such circumstances, the interviewee will be less willing to engage in conversation with the FP and less inclined to share reliable information with the FP.

There is a significant connection between interpersonal impact and the three main variables of the PCA. Knowledge of this can support FPs to obtain useful and reliable information during commercial forensic investigations. Raising awareness of this impact can lead to empathy, congruence and unconditional positive regard being applied more effectively during interviewing by the FP, which can subsequently support the process of gathering information. However, further studies in this regard are encouraged, especially regarding the ways in which the FP can manoeuvre to consider the impact on the interviewee during the application of the PCA.

Keywords: forensic interviewing; interpersonal approach; interpersonal impact; person-centred interviewing

1. Inleiding

Wêreldwyd, en veral in Suid-Afrika, is handelsmisdaad 'n wesenlike probleem (Nestor, Lytvyn, Yarosh, Denysyuk en Rozhkova 2020; PricewaterhouseCoopers (PwC) 2020; PricewaterhouseCoopers (PwC) 2022). Die 2020 Globale Ekonomiese Misdaad- en Bedrogopname van PwC toon dat onderskeidelik 77% en 60% van die Suid-Afrikaanse respondente in 2018 en 2020 handelsmisdaad ervaar het, wat aansienlik hoër is as die wêreldwye gemiddeld van 49% in 2018 en 47% in 2020 (PwC 2020). Handelsmisdaad sluit misdade soos geldwassery, korrupsie, afpersing, diefstal en bedrog in (Agbiboa 2013). Kommersiële Forensiese Praktisyns (FP's) speel 'n belangrike rol tydens die proses om hierdie misdade te ondersoek, op te spoor en/of te voorkom (Njanike, Dube en Mashayanye 2009). Alhoewel dit belangrik is dat FP's oor 'n wye verskeidenheid kennis en vaardighede in verskillende dissiplines soos rekeningkunde, inligtingstegnologie, die reg en litigasie, sowel as menslike gedrag moet beskik om hierdie werk te verrig (Bhasin 2007), verwys Hope (2013) na kommersiële forensiese onderhoudvoering (wat deel vorm van menslike gedrag) as 'n uiters belangrike aspek van die ondersoekproses. Laasgenoemde word deur Cohen en Wiener (2007) beaam, wat aanvoer dat kommersiële forensiese onderhoudvoering 'n integrale en onvermydelike deel is van enige ondersoekproses.

Menslike gedrag – spesifiek kennis oor mense – speel 'n belangrike rol in die interaksie tussen die FP en ondervraagde tydens 'n forensiese onderhoud en word deur onder andere kriminologie en sielkunde beïnvloed (Crain, Hopwood, Gendler, Young en Pacini 2019). Kriminologie is 'n sosiale wetenskap wat klem lê op sistematiese data-insameling en die versameling van empiriese bewyse met die doel om die aard en omvang van misdaad en misdadigheid in die samelewing te verstaan (Miller en Miller 2014). Daarteenoor is sielkunde 'n wetenskap gemoeid met die bestudering van menslike gedrag en die psigiese prosesse wat daarmee gepaard gaan (Martin en McFerran 2008). Beide kriminologie en sielkunde kan aangewend word om 'n begrip te kry van die verdagte se motivering vir die pleging van 'n misdaad (Crain e.a. 2019) en kan dus die FP help met sy/haar ondersoek. Die FP sal 'n begrip van die verdagte se motivering vir die pleging van 'n misdaad verkry deur met die verdagte interaksie te hê, veral tydens 'n kommersiële forensiese onderhoud.

Mense is kompleks en dus is die wyse waarop 'n FP die interaksie met die ondervraagde tydens onderhoudvoering benader baie belangrik (Gurteen 2021). Alhoewel daar verskeie forensiese onderhoudvoeringstegnieke bestaan, fokus hierdie studie op die persoonsesentreerde benadering (oftewel “person-centred approach” of PCA) van onderhoudvoering, aangesien vorige studies uitwys dat hierdie onderhoudvoeringstegniek in ooreenstemming is met belangrike Suid-Afrikaanse regsbeginsels, spesifiek die Grondwet (Greeff, Roos, Vorster en Van Romburgh 2011; Van Graan 2018; Vorster 2016). Voorts is die PCA niebeskuldigend van aard en fokus hierdie benadering op die vasstelling van feite eerder as om 'n erkenning van skuld of 'n bekentenis te verkry (Dixon 2010; Milne en Bull 1999), wat strook met die algehele doelwit van die werk van 'n FP – om onafhanklik betroubare en bruikbare inligting te versamel wat moontlik vir regsdoeleindes gebruik kan word (McIntyre, Van Graan, Van Romburgh en Van Zyl 2014).

Die PCA is interpersoonlik, wat beteken dat die onderhoudvoerder en die ondervraagde mekaar beïnvloed: Die onderhoudvoerder is nie bloot 'n waarnemer nie, maar 'n aktiewe deelnemer en wat hy/sy sê en hoe hy/sy reageer het 'n direkte invloed op die ondervraagde en sy/haar gedrag, en omgekeerd (Vorster, Donaldson en Bubb 2016). Aangesien die PCA grootliks in 'n terapeutiese konteks toegepas word (Du Plooy 2014), is dit nie duidelik wat die interpersoonlike

verhouding in die kommersiële forensiese konteks behels nie. Verder is dit ook nie bekend tot watter mate die onderhoudvoerder (die FP) en die ondervraagde 'n impak op mekaar tydens forensiese onderhoudvoering het nie. Die doelwit van hierdie studie is dus om die interpersoonlike verhouding in die konteks van kommersiële forensiese onderhoude krities te bespreek, asook om die impak van die FP op die ondervraagde (en andersom) vas te stel.

Hierdie studie fokus slegs op FP's wat in die private sektor werk, aangesien sodanige individue 'n wesenlike rol in die bekamping van handelsmisdaad speel en omdat hierdie tipe ondersoekers 'n beperkte mandaat het, en dikwels 'n andersoortige (mags-)verhouding beklee met betrekking tot die ondervraagde, in vergelyking met FP's in byvoorbeeld die polisie (Crumbley, Heitger en Smith 2013). Verder moet FP's staatmaak op unieke ondervragings-tegnieke wat 'n optimale interpersoonlike omgewing skep waarin bruikbare en betroubare inligting verkry word. FP's in die private sektor het byvoorbeeld nie die bevoegdheid om verdagtes sonder hul toestemming te ondervra nie (McIntyre e.a. 2014).

Die proses om literatuur aangaande die PCA, interpersoonlikheid en impak te verkry, word in die volgende afdeling bespreek.

2. Navorsingsmetodologie

Hierdie navorsing bestaan uit 'n literatuurstudie, spesifiek 'n kritiese literatuuroorsig om die interpersoonlike verhouding in die kommersiële forensiese konteks krities te bespreek, asook om die impak van die FP op die ondervraagde (en andersom) vas te stel. Die doel van 'n literatuurstudie is om vas te stel wat die huidige stand van begrip en kennis binne 'n bepaalde studieveld is (Aspers en Corte 2019). Die sleutelkenmerk wat egter 'n kritiese literatuuroorsig van 'n literatuurstudie onderskei, is dat eersgenoemde meer as net 'n opsomming van verskillende onderwerpe of metodologieë is. Dit bied refleksie en kritiek op die betrokke konsep en word deur skrywers gebruik om hul eie navorsing binne die bestaande literatuur duideliker te kontekstualiseer en hul perspektiewe en benaderings aan te bied (Charlesworth Author Services 2021).

2.1 Dataversamelingsmetodes en opname

Voordat die data-insameling onderneem is, is die insluitingskriteria geïdentifiseer. Hierdie kriteria sluit die beoordeling van slegs relevante literatuur in, wat ewekniebeoordeelde akademiese artikels wat tussen 2000 en 2023 in Engels gepubliseer is, insluit. Artikels wat voor 2000 gepubliseer is, is nie oorweeg nie om te verseker dat verouderde resultate nie by die soektog ingesluit is nie. Toepaslike databasisse soos EBSCOhost, WorldCat, JSTOR en Scopus is geraadpleeg om na artikels te soek. Hierdie prominente databasisse is gekies omdat dit toegang bied tot tydskrifte met gepubliseerde artikels wat met die PCA verband hou. Die volgende trefwoorde is op die onderskeie databasisse gebruik om vir artikels te soek: “forensic interviewing” (forensiese onderhoudvoering), “interpersonal impact” (interpersoonlike impak), “interpersonal approach” (interpersoonlike benadering) en “person-centred approach to interviewing” (persoongesentreerde benadering tot onderhoudvoering). Die soekresultate is beperk tot die beskikbaarheid en tersaaklikheid van artikels volgens hul individuele titels en opsommings. Die onderstaande tabel verteenwoordig 'n visuele oorsig van die proses wat in die verkryging van tersaaklike artikels met betrekking tot hierdie studie gevolg is.

Tabel 1. Artikelsoekresultate

(Bron: Outeurs)

Databasis	Resultate gebaseer op spesifieke sleutelwoorde (n=)	Beperk tot artikels (n=)	Beperk tot Engels (n=)	Beperk tot eweknie-beoordeelde bronne (n=)	Beperk tot tersaaklikheid en beskikbaarheid van artikel (n=)	Totale tersaaklike artikels (n=)
EBSCOhost	56	52	29	29	11	11
JSTOR	62	35	35	35	4	4
Scopus	238	230	224	222	9	9
WorldCat	353	321	321	146	17	17
Totale tersaaklike artikels						41

Die soektog het gelei tot 'n soekresultaat van 41 relevante en unieke artikels (duplikate uitgesluit). Artikels is ingesluit deur die insluitingskriteria toe te pas. Die soekresultate is beperk tot die tersaaklikheid en beskikbaarheid van elke artikel. Artikels is tersaaklik geag indien die inhoud daarvan met die doel van hierdie artikel verband hou, dit wil sê om die interpersoonlike verhouding in die kommersiële forensiese konteks krities te bespreek, asook om die impak van die FP op die ondervraagde vas te stel. Slegs artikels waarvan die volledige inhoud beskikbaar was, is ingesluit. Indien 'n vollengte artikel nie deur databasissoektogte verkry kon word nie, is dit uitgesluit.

2.2 Beskrywing van gekose artikels

Die 41 artikels is krities ontleed in terme van die teorie en toepassing van impak en die interpersoonlike verhouding tussen die FP en die ondervraagde tydens die PCA. 'n Verdere 18 artikels is ingesluit (via handsoektog) in die studie as gevolg van die beperkte inligting beskikbaar rakende die interpersoonlike verhouding en die impak van die FP op die ondervraagde tydens die PCA tot kommersiële forensiese onderhoudvoering (en vorm dus nie deel van die data in Tabel 1 nie) (Verwys na Davison 2002; De Souza 2014; Downward, Finch en Ramsay 2002; Hill, Watson, Rivers en Joyce 2007; Kelledy en Lyons 2019; Kok 2022; Lee 2021; McIntyre e.a. 2014; Phipps 2004; Rogers 1951; Rogers 2003; Smith-Acuña 2011; Stevenson en Waite 2011; Van Graan 2018; Vivier 2010; Vorster 2011; Vorster 2016). Die uitkoms van die kritiese analise word hier onder bespreek.

2.3 Betroubaarheid

Die insluitingskriteria wat beskryf is, is bepaal voordat die literatuursoektogte uitgevoer is en dit het deurlopend dieselfde gebly. Geloofwaardigheid is gevestig deur kommunikasie tussen die medeouteurs om navorsingsvooordeel te beperk en persoonlike vooroordele wat bevindinge kon beïnvloed te verminder, aangesien twee van die drie navorsers as FP's opgelei is (Galdas 2017). Oordraagbaarheid kon verseker word deur die navorsingskonteks en die aannames wat sentraal tot die navorsing is, deeglik te beskryf (Trochim 2020). Datavertroue is geskep deur die proses stapsgewys te repliseer om sodoende te verseker dat die bevindinge konsekwent bly. Bevestigbaarheid is bereik deurdat die navorsers die data gekruiskontroleer het totdat konsensus bereik is (Nowell, Norris, White en Moules 2017).

3. Bespreking

3.1 Die persoongesentreerde benadering (PCA) tot forensiese onderhoudvoering

Die PCA is deur Carl Rogers ontwikkel en spruit uit die humanistiese sielkunde (House, Kalisch en Maidman 2018). Alhoewel dit aanvanklik slegs in die terapeutiese konteks aangewend is (Vorster, Roos en Beukes 2013), is dit intussen aangepas om ook tydens kommersiële forensiese onderhoud gebruik te word (Vorster e.a. 2016) aangesien die PCA 'n effektiewe benadering is om bruikbare en betroubare inligting vanaf 'n ondervraagde te verkry (Vorster e.a. 2016).

Die teoretiese onderbou van die PCA berus op Rogers (1951) se siening dat 'n persoon hulle ware self uit iemand anders se oë moet "sien". Hy voer aan dat indien 'n persoon sy/haar eie gevoelens, verwarrings, houdings, persepsies en ambivalensies akkuraat deur 'n ander kan sien, dit tot selfaanvaarding sal lei. Hierdie selfaanvaarding staan bekend as selfaktualisering en kan bereik word indien die FP die veranderlikes van die PCA toepas, naamlik empatie, kongruensie en onvoorwaardelike aanvaarding (Du Plooy 2014; Rogers 1951; Van Graan 2018).

Die doeltreffende aanwending van hierdie drie veranderlikes kan die proses ondersteun om rapport tydens die kommersiële forensiese onderhoud te vestig, met die doel om samewerking van die ondervraagde te optimaliseer en bruikbare en betroubare inligting te verkry (Vorster 2016). Rapport kan gedefinieer word as 'n "hegte en harmonieuse verhouding" waarin die FP omstandighede tydens die forensiese onderhoud skep wat tot die vloei van inligting sal lei (Gremner en Gwinner 2008:308; Vorster 2016). Deur rapport met die ondervraagde te vestig, skep die FP 'n verhouding waarin die ondervraagde genoegsame vertrouwe, respek, gemak en waardigheid ervaar om vrywillig aan die onderhoud deel te neem (Vorster 2016). Gevolglik skep die FP 'n konteks wat die verkryging van bruikbare en betroubare inligting bevorder (Vorster 2016).

Vervolgens word die veranderlikes van die PCA bespreek.

3.2 Veranderlikes van die PCA

3.2.1 Empatie

Empatie kan gedefinieer word as 'n "kognitiewe bewustheid en begrip van die emosies en gevoelens van 'n ander persoon" (Du Plooy 2014:31). Volgens Bloom, McNeil, Flasch en Sanders (2018) is empatie die grondslag van interpersoonlike verhoudings. Empatie word bewerkstellig wanneer 'n akkurate begrip van 'n individu se subjektiewe situasie, emosies of omstandighede verkry word. 'n FP ontwikkel begrip deur na individue te luister en deur middel van verbale en nieverbale kommunikasie 'n akkurate begrip vir die persoon se situasie aan hulle terug te weerkaats (Roos en Wheeler 2016; Vorster 2016).

Verbale kommunikasie verwys na menslike interaksie deur die gebruik van woorde of boodskappe in linguistiese vorm (Akinola 2014). In terme van die daarstelling van empatie, kan die FP byvoorbeeld vir die ondervraagde noem dat hy/sy begrip het vir wat die ondervraagde sê, wat hom/haar sal gerusstel en laat voel dat die FP die situasie van die ondervraagde verstaan. Daarteenoor is nieverbale kommunikasie 'n stil vorm van kommunikasie met 'n ander party sonder om enige vorm van spraak te gebruik om 'n boodskap oor te dra (Phutela 2015). Vorme van nieverbale kommunikasie sluit in gesigsuitdrukkings, gebare en oogkontak, soos byvoorbeeld om jou wenkbroue op te lig, te gaap, jou oë te rol of jou kop te knik (Phutela 2015). In die konteks van die skep van empatie kan die FP verbale kommunikasie gebruik om sy/haar

aktiewe luister aan die ondervraagde te wys, deur byvoorbeeld sy/haar kop te knik om vir die ondervraagde aan te dui dat hy/sy verstaan wat die ondervraagde sê.

Deur effektiewe empatie tydens onderhoudvoering toe te pas, verkry die FP 'n begrip van die ondervraagde se emosies (Roos en Wheeler 2016). Vervolgens behoort die FP hierdie begrip aan die ondervraagde terug te kommunikeer sonder dat die FP deel word van die ondervraagde se emosionele probleme wat sy/haar oordeel kan benadeel (Bloom e.a. 2018; Vorster 2012).

Vorster (2016:45) beeld 'n voorbeeld van empatie in die kommersiële forensiese ondersoek-konteks soos volg uit:

Ondervraagde: “Ek het nog nooit in my hele lewe so teleurgesteld gevoel nie! Ek dink nie ek sal ooit weer passievol voel oor enige iets nie.” (Begin snik)

FP: “Iets binne jou het op daardie oomblik gesterf.” (Warm, opregte stemtoon)

Ondervraagde: “Ja, dit is presies dit. Ek is net dood binne ... dood”

Die emosies wat die ondervraagde ervaar word hierbo deur die FP ontleed, waarna dit aan die ondervraagde terugweerklaar word. Die wyse waarop die ondervraagde die refleksie aanvaar het, is 'n aanduiding dat empatie akkuraat betoon word.

3.2.2 Kongruensie

Kongruensie bestaan uit twee fasette. Dit verwys eerstens na die FP se persoonlike integrasie in die verhouding – dat hy/sy vrylik hom-/haarself is en (duidelik) bewus is daarvan (Kolden, Klein, Wang en Austin 2011). Tweedens sluit dit in dat die FP die vermoë het om hierdie bewustheid teenoor die ondervraagde te kommunikeer (Kolden e.a. 2011). In die kommersiële forensiese konteks verwys die term kongruensie (egtheid) dus na die vermoë van 'n FP om eerlik en waarlik hom-/haarself te wees sonder voorgee of valsheid (Vorster 2016). 'n Persoon sal as kongruent beskou word wanneer daar geen verskil tussen sy/haar verbale en nieverbale kommunikasie is nie – dit wil sê, wanneer die verbale en nieverbale kommunikasie mekaar komplementeer en bevestig (Du Plooy 2019). 'n FP wat kongruent is, sal in staat wees om hom-/haarself in situasies te kan handhaaf en vrylik en gemaklik hom-/haarself te wees; so 'n persoon word nie gedryf tot woede, verdedigende gedrag, verwardheid of selfbewustheid nie. In plaas daarvan sal hy/sy opreg, eg en betroubaar optree (Vorster 2016).

In die kommersiële forensiese ondersoekkonteks sal 'n voorbeeld van 'n kongruente FP soos volg lyk (Vorster 2016:41):

Ondervraagde: “Ek vind hierdie hele situasie baie vernederend. Jy insinueer dat ek 'n misdadiger is ... en ek het niks verkeerd gedoen nie. Niks!” (Ontstelde stemtoon)

FP: “Ek kan sien dat hierdie onderhoud jou ontstel.” (Opregte stemtoon)

Ondervraagde: “Natuurlik doen dit! Hoe sou jy voel as jy in my posisie was?”

FP: “Seker net so seergemaak en verslae soos jy ... ek is jammer.” (Opregte, warm stemtoon)

Ondervraagde: “Dis nie jou skuld nie. Kom ons gaan aan met die onderhoud ...” (Meer op sy gemak)

In hierdie voorbeeld neem die FP die emosies van die ondervraagde waar en reageer op 'n oop, kongruente wyse daarop. Dit lei daartoe dat die ondervraagde positief reageer en bereid is om met die onderhoud voort te gaan.

3.2.3 Onvoorwaardelike aanvaarding

Hierdie veranderlike is gebaseer op die aanname dat alle individue 'n stel waardes en morele oortuigings het op grond van hulle interaksie met hul omgewing, en dat individue selfs 'n totale gebrek aan waardes en morele oortuigings kan hê (Lee 2021). Hoe hierdie waardes en morele oortuigings van 'n individu in hul interpersoonlike verhoudings manifesteer, kan 'n beduidende impak op ander individue hê, insluitend individue met wie die FP te doen het tydens die kommersiële forensiese onderhoud (Vorster 2016).

Om deur ander veroordeel te word is gewoonlik 'n ontstellende ervaring en nie bevorderlik vir die vestiging van 'n werkbare verhouding nie, daarom sal 'n effektiewe FP iemand wees wat nie veroordelende gedrag toon nie. Vertroue word dus bewerkstellig deur onvoorwaardelike aanvaarding (Day, Daffern, Dunne, Papalia en Thomson 2019; Vorster 2016).

Onvoorwaardelike aanvaarding verwys na die aanvaarding van alle aspekte van mense se ervarings sonder enige voorvereistes (Vorster e.a. 2013). Vorster (2016) en Lee (2021) omskryf onvoorwaardelike aanvaarding binne die PCA as die onvoorwaardelike aanvaarding van die ondervraagde as 'n persoon van waarde deur die FP (ongegag wie hulle is, wat hulle gedoen het en wat hulle persoonlike oortuigings is), ondanks die FP se eie waardes en morele oortuigings.

In die volgende voorbeeld illustreer Van Graan (2018) hoe die FP onvoorwaardelike aanvaarding teenoor die ondervraagde betoon:

Ondervraagde: “Laat ek eerlik wees. Ek het geld gesteel van die besigheid, maar ek het dit net gebruik om my kinders se skoolgeld te betaal. Ek het die laaste tyd finansiële baie gesukkel en ek wil so graag net vir hulle 'n goeie toekoms verseker.” (Angstig en hartseer)

FP: “Jy was in 'n desperate situasie.” (Opregte en warm toon)

Ondervraagde: “Presies! Ek het geweet dit is verkeerd, maar ek het nie 'n keuse gehad nie.”

Deur opregte empaties te wees, soos in die bogenoemde voorbeeld, word vertroue gevestig en vervolgens demonstreer dit onvoorwaardelike aanvaarding. Wanneer die FP die ondervraagde se emosies erken sonder om sy/haar gedrag noodwendig goed te keur, skep die FP 'n omgewing waar die ondervraagde nie veroordeel sal voel nie en bereid sal wees om inligting te deel.

Afgesien van die drie hoofveranderlikes wat die fondasie van die PCA in die kommersiële forensiese konteks vorm (Vorster 2016), is daar dertien bykomende interpersoonlike veranderlikes wat in die terapeutiese konteks toegepas word en as Interaktiewe Patroonanalise (oftewel “Interactional Pattern Analysis” of IPA) bekendstaan (Du Plooy 2014; Vorster e.a. 2013). Hierdie interpersoonlike veranderlikes van die IPA is konteks, beskrywing van die onderhoud, definisie van die verhouding tussen die FP en die ondervraagde, duidelikheid van self-aanbieding, emosionele afstand, bevestiging, effektiewe uitdrukking van behoeftes, lineêre of sirkelvormige benadering, mate van rigiditeit of buigsaamheid, die vaardigheid om te meta-

kommunikeer, probleemoplossingsvaardighede, beheer, en die potensiaal om verwerping (vyandigheid) of aanvaarding te ontlok.

Hierdie studie fokus egter slegs op interpersoonlikheid volgens die drie hoofveranderlikes van die PCA, aangesien dit die basis vorm van 'n interpersoonlike en vertrouensverhouding in die kommersiële forensiese konteks (Vorster 2016; Vorster e.a. 2016). Voorts speel maneuvring 'n belangrike rol in die onderliggende konteks tydens die toepassing van die bogenoemde veranderlikes, veral tydens die bou van rapport en bewerkstelling van vertroue in die verhouding tussen die FP en die ondervraagde (Vorster 2016). Dit word vervolgens bespreek.

4. Maneuvring

Davison (2002:43) beskryf maneuvring soos volg: “om te manoevreer is om intelligent te werk te gaan om 'n gunstige situasie te skep”. Vorster (2016) beskryf die patroon van maneuvring en teen-maneuvring wat ontwikkel tussen individue tydens die onderhoud, as 'n “‘dans’ waartydens die deelnemers mekaar se emosies en gedrag saam bepaal”. In terme van die PCA is dit belangrik om in ag te neem dat die FP en ondervraagde konstante maneuvres en teenmaneuvres sal gebruik as deel van die interpersoonlike konteks van die forensiese onderhoud (Vorster 2016).

'n Voorbeeld van sodanige maneuvring in die kommersiële forensiese konteks is wanneer 'n ondervraagde aggressie gebruik om beheer oor die interpersoonlike verhouding te verkry en dit die FP verhoed om betroubare inligting te verkry (Rogers 2003). 'n Bevoegde FP sal nie net hierdie maneuvringstaktiek van die ondervraagde kan identifiseer nie, maar ook teenmaneuvres effektief kan toepas, soos om die gesprek terug te lei na 'n tema wat die ondervraagde se woede sal ontloot, om sodoende weer beheer oor die onderhoud te neem (Rogers 2003).

In elke interpersoonlike interaksie sal die subjektiewe ervarings van die individue gedrag-reaksies ontlok (Hill e.a. 2007). Soos wat die interaksie voortduur, ontwikkel 'n patroon van interaksie wat deurlopende maneuvres en daaropvolgende impakte tussen die partye aan die gang sit (Vorster 2011).

Deur na die bogenoemde interpersoonlike konteks te verwys, kan die impak van die FP en ondervraagde op mekaar vervolgens vasgestel word. As gevolg van die sirkulêre aard van die kommunikasie tydens forensiese onderhoudvoering, speel die algemene sisteemteorie veral 'n belangrike rol in hierdie konteks en word dit hier onder bespreek.

5. Impak en die algemene sisteemteorie

Die algemene sisteemteorie is 'n teorie wat FP's tydens forensiese onderhoudvoering aanwend aangesien dit die FP in staat stel om bewus te word van sy/haar eie impak op die ondervraagde (Stols 2016; Vorster 2016).

5.1 Algemene sisteemteorie

'n Sisteem kan gedefinieer word as “'n geheel wat 'n stel verskillende dele bevat en 'n geheel wat onderhou word deur die interaksie of kommunikasie tussen die verskillende dele om 'n bepaalde doel te bereik” (Phipps 2004; Smith-Acuña 2011:23). Verder beskryf Vivier (2010:100) 'n sisteem as “'n geheel van komplekse eenhede in 'n bepaalde interaksionele verhouding waar wedersydse beïnvloeding plaasvind, en wat gekenmerk word deur 'n mate van gereguleerdheid en ordelikheid”.

Die filosofie van die algemene sisteemteorie is dat 'n gebeurtenis as 'n geheel of as 'n sisteem geëvalueer moet word (Stols 2016). Dit beteken dat nie net die dele wat deel vorm van die geheel of sisteem geëvalueer moet word nie, maar ook die verhoudings wat tussen hierdie dele ontstaan (Stols 2016). Die algemene sisteemteorie is gegrond op die volgende beginsels (Kok 2022):

- Die geheel is meer as die som van sy dele.
- Sisteem is hoogs georganiseerd en verhoudings is konsekwent.
- Sisteem word deur grense gedefinieer.
- Die gedrag van individue kan nie verstaan word sonder verwysing na die sisteme waaraan hulle behoort nie.
- Sirkulêre oorsaaklikheid verwys na die wederkerige verwantskappe tussen twee gebeurtenisse (die impak van een deel van die sisteem op 'n ander).
- Homeostase verwys daarna dat sisteme stabiliteit vereis, maar om gesond te bly moet hulle kan verander.
- Sisteem is doelgerig (strewe saam na sekere gedeelde doelwitte).

Vir doeleindes van hierdie studie is sirkulêre oorsaaklikheid van belang, aangesien dit verband hou met die interpersoonlike impak tussen die FP en die ondervraagde. Sirkulêre oorsaaklikheid fokus op die wederkerige verband tussen twee gebeurtenisse wat beteken dat een deel van 'n stelsel 'n interpersoonlike impak op die ander het (Kelliedy en Lyons 2019).

5.2 Interpersoonlike impak

Interpersoonlikheid hou verband met die kommunikasie of verhoudings tussen individue (Stevenson en Waite 2011). Die sentrale konsep van interpersoonlikheid is dat 'n individu nie in afsondering gesien kan word nie, maar eerder in die konteks van 'n sisteem (Vorster 2016). In terme van kommersiële forensiese onderhoudvoering, is dit belangrik om bewus te wees dat die FP 'n impak op die ondervraagde kan hê, asook andersom (Vorster 2016).

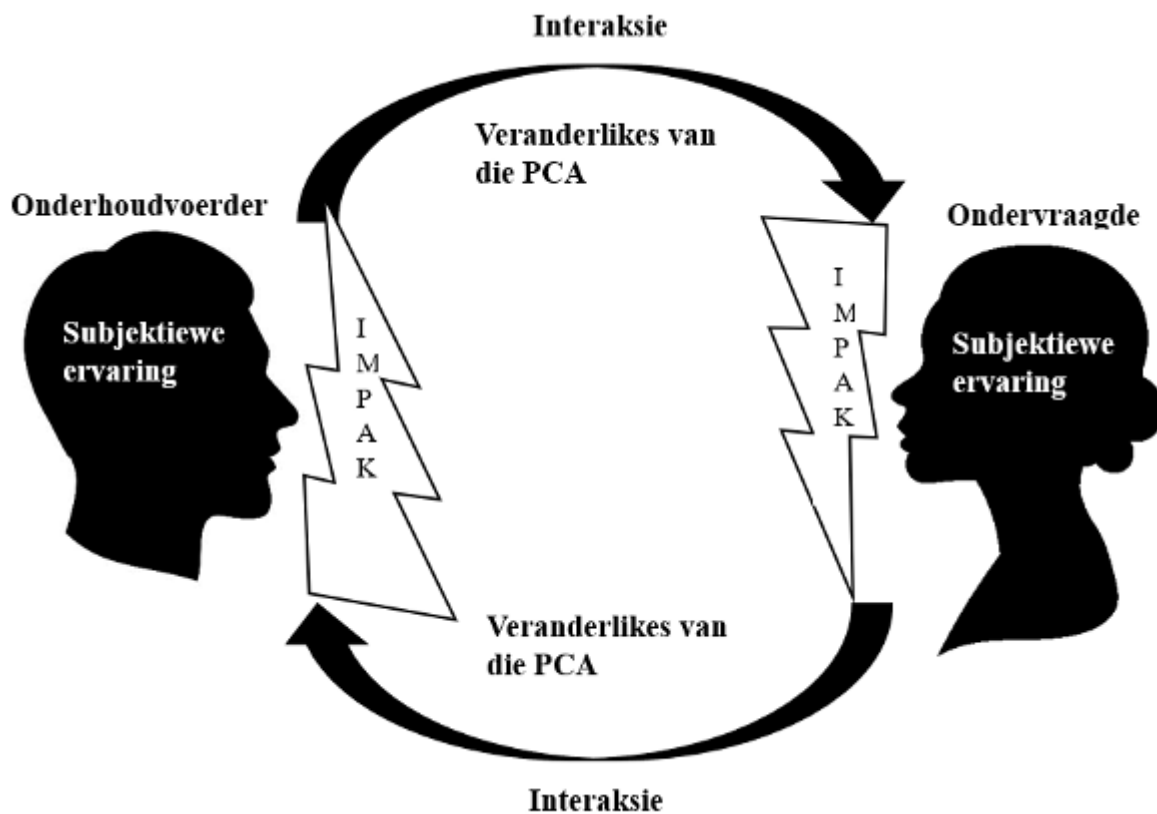
Interpersoonlike impak is die interaksie tussen die FP en ondervraagde wat plaasvind wanneer hierdie twee individue met mekaar in gesprek tree en lei tot 'n sirkulêre patroon van aksie en reaksie, hetsy verbaal of nieverbaal (Vorster 2016; Van Graan, Roos en Katjene 2023). Hierdie impak word ingelig deur kritiese realisme (KR) as metateoretiese raamwerk. KR voer aan dat realiteit op drie vlakke bestaan:

- 1) Die empiriese (menslike persepsies van die wêreld);
- 2) Die werklike (gebeure soos hulle in die wêreld voorkom); en
- 3) Die ware (oorsaaklike faktore wat aksies op die werklike vlak beïnvloed) (De Souza 2014).

In terme van hierdie studie beteken dit dat die ervarings van die FP en ondervraagde (impak) op die werklike vlak plaasvind en ervaar word, en op die empiriese vlak geobserveer kan word in die verbale en nieverbale boodskappe van die onderskeie partye (Downward e.a. 2002).

Die aksies en reaksies op die empiriese vlak bepaal die subjektiewe ervarings en gedrag van beide die FP en die ondervraagde op werklike vlak, en beide partye het 'n invloed in die medebepaling van hierdie twee aspekte (Vorster e.a. 2016). In die konteks van die forensiese onderhoud is dit belangrik dat die FP bewus moet wees van die onderbewuste impak wat hy/sy op die ondervraagde kan hê deur die toepassing van die drie hoofveranderlikes van die PCA, aangesien dit die verkryging van bruikbare en betroubare inligting kan beïnvloed (Vorster e.a. 2016).

Die onderstaande figuur (Figuur 1) toon die interaksie tussen twee individue (die FP en die ondervraagde) waartydens hulle die veranderlikes van die PCA toepas, wat lei tot 'n sirkulêre patroon van aksie en reaksie (empiriese vlak) en gevolglik het hulle 'n impak op mekaar (werklike vlak) as gevolg van elkeen se subjektiewe ervaring.

Figuur 1. Sirkulêre patroon van interaksie

(Bron: Vorster e.a. 2013)

In enige interpersoonlike interaksie sal die gedrag van individue 'n impak hê op mekaar. Die meeste individue neem nie waar of sien nie presies wat tydens hierdie interaksie gebeur nie, maar hulle ervaar wel die gevolge van hierdie impak, alhoewel dit grootliks in die onderbewussyn plaasvind (Vorster 2016). Hierdie impak lei eerstens tot 'n emosionele reaksie, en tweedens tot 'n gedragreaksie wat by die ontvanger ontlok word. Die emosionele reaksie kan 'n sterk en akute ervaring wees of dit kan 'n vae gevoel soos angs of ongemak wees (Vorster 2016).

Verder kan die gedragreaksie baie duidelik wees, of so subtiel en oënskynlik onbeduidend dat dit skaars bewustelik herken word. Hierdie gedragreaksie het op sy beurt 'n beduidende impak op die ander deelnemer aan die gesprek, met 'n soortgelyke emosionele en gedragreaksie en so vorm 'n sirkulêre patroon van aksie en reaksie (Tyng, Amin, Saad en Malik 2017).

'n Gesprek tussen twee individue vind dus op 'n bewuste en onbewuste vlak plaas, en die onbewuste vlak bepaal direk die deelnemers se ervaring van en gedrag teenoor mekaar (Vorster 2016). In die forensiese onderhoudvoeringkonteks sal 'n onervare FP byvoorbeeld nie bewus wees van wat presies gebeur tydens die onderhoud met die ondervraagde nie en onwetend deelneem aan die onbewuste interaktiewe proses. Die FP sal dan vasgevang raak in die sirkulêre proses van die medebepaling van die gedrag tussen hom/haar en die ondervraagde (Kelledy en Lyons 2019). Vervolgens word 'n konteks geskep waar die FP en die ondervraagde bewustelik en onbewustelik 'n impak het op mekaar en die moontlikheid verhoog dat kommunikasie tussen die twee partye nie akkuraat verstaan word nie (Vorster 2016).

Aangesien die doelwit van die kommersiële forensiese onderhoud is om bruikbare en betroubare inligting te versamel (McIntyre e.a. 2014), is dit van uiterste belang dat die partye mekaar verstaan tydens so 'n interaksie. Gevolglik kan die uitkoms van 'n kommersiële forensiese onderhoud nadelig beïnvloed word indien die FP nie bewus is van die impak wat hy op die ondervraagde tydens onderhoudvoering het nie (Vorster e.a. 2013).

Na aanleiding van bogenoemde, sowel as die interpersoonlike konteks wat onder 5.2 hierbo bespreek is, volg 'n kritiese analise van impak en die PCA (die onderhoudvoeringstegniek wat binne Suid-Afrika se regsraamwerk val en interpersoonlik van aard is).

6. 'n Kritiese analise van impak tydens die PCA

6.1 Empatie

6.1.1 Die impak van akkurate empatie

Empatie word deur die ondervraagde op die werklike vlak van realiteit (volgens KR) ervaar en op die empiriese vlak geobserveer (in die verbale en nieverbale boodskappe van die ondervraagde). Op die werklike vlak sal empatie 'n emosionele impak op die ondervraagde hê en hy/sy sal ervaar dat die FP verstaan hoe hy/sy voel, wat daartoe kan lei dat die ondervraagde laer stresvlakke ervaar en die FP vertrou (Vorster e.a. 2013).

Op die empiriese vlak word die verbale en nieverbale boodskappe van die ondervraagde waargeneem en kan dit die volgende insluit: lyftaal, gebare en gesigsuitdrukkings. Op hierdie vlak sal 'n ondervraagde wat empatie ervaar minder aggressie in sy/haar verbale en nieverbale boodskappe toon, asook verhoogde, wedersydse begrip en sosiale aanpasbaarheid hê wat bevorderlik is vir die deel van inligting tydens forensiese onderhoudvoering (Roos en Wheeler 2016). Indien empatie bewerkstellig is, kan dit lei tot nieverbale boodskappe soos die behoud van oogkontak, en oop liggaamstaal insluit. Verder sal die ondervraagde meer geneig wees om omvattende en gedetailleerde antwoorde op die FP se vrae te gee en gewillig wees om moontlike probleme tydens onderhoudvoering op te los.

6.1.2 Die impak van 'n gebrek aan empatie

'n Ondervraagde kan 'n gebrek aan empatie ervaar wanneer die FP glad nie empatie toon nie of wanneer die FP se verbale en nieverbale kommunikasie nie met mekaar ooreenstem nie. Op die werklike vlak sal die gebrek aan empatie tydens die interpersoonlike interaksie 'n emosionele impak op die ondervraagde hê en hy/sy kan begin stres, onveilig, seergemaak, gefrustreerd, onversorg of misverstaan voel. Hierdie emosionele impak is nie bevorderlik vir die vestiging van 'n konstruktiewe verhouding nie (Gordon 2003) en die vloei van bruikbare en betroubare inligting in die kommersiële forensiese konteks kan hierdeur negatief beïnvloed word. Verder kan 'n gebrek aan empatie veroordelend oorkom en mag dit voorkom asof die FP 'n self-gesentreerde posisie inneem om die situasie slegs uit sy/haar eie perspektief te ontleed (Roos en Wheeler 2016). In so 'n geval sal dit die FP verhoed om 'n akkurate begrip van die ondervraagde se situasie te verkry. Hierdie gebrek aan begrip sal vervolgens deur verbale en nieverbale kommunikasie aan die ondervraagde gereflekteer word.

Die verbale reaksie van die ondervraagde op 'n gebrek aan empatie kan lei tot gebrekkige kommunikasie en die onwilligheid om 'n middeweg te bereik (Roos en Wheeler 2016). Verdere verbale reaksies kan 'n verandering in stemtoon, spoed en lengte, asook die detail van die antwoorde van die ondervraagde insluit. Wanneer die ondervraagde 'n gebrek aan empatie ervaar sal hy/sy minder geneig wees om inligting met die FP te deel, en sal hy/sy waarskynlik oogkontak vermy. Die ondervraagde se liggaamstaal sal ook verander deurdat hy/sy byvoorbeeld hul arms vou of met hul hande begin vroetel. Verder kan die gesigsuitdrukking van die ondervraagde wissel en 'n verskeidenheid emosies weergee, soos hartseer, kwaad, irritasie en/of frustrasie omdat hy/sy voel dat die FP nie begrip het vir, of wil verstaan hoe, hy/sy voel nie.

Dit is dus noodsaaklik dat die FP in die PCA-konteks akkurate empatie teenoor die ondervraagde toon, want dan sal laasgenoemde meer gewillig wees om 'n middeweg te bereik wat daartoe kan lei dat hy/sy meer bereid is om inligting met die FP te deel. Verder kan akkurate empatie ook gebrekkige kommunikasie tussen die FP en die ondervraagde verminder wat die verkryging van bruikbare en betroubare inligting vanaf die ondervraagde sal verbeter.

6.2 Kongruensie

6.2.1 Die impak van akkurate kongruensie

'n FP wat kongruent is, sal toestande genereer wat 'n groter nabyheid in die interpersoonlike verhouding met die ondervraagde skep wat vervolgens daartoe sal lei dat die ondervraagde meer geneig sal wees om feitelike inligting met hom/haar te deel aangesien die ondervraagde meer op sy/haar gemak sal wees. Hierdie toestande word gegenereer op die werklike vlak wanneer die ondervraagde ervaar dat die FP eg is en daar geen tekens van voorgee of valsheid teenwoordig is nie. Verder sal die ondervraagde ook ervaar dat hy/sy nie veroordeel word oor dit wat hy/sy sê nie.

Op die empiriese vlak sal die ondervraagde gemakliker daarmee wees om deur middel van verbale en nieverbale boodskappe inligting met die FP te deel, aangesien hy/sy voel dat die FP eg is en nie die ondervraagde veroordeel nie. Die hoeveelheid en detail van inligting wat die ondervraagde met die FP deur middel van verbale boodskappe deel, sal meer wees wanneer die FP kongruent is. Verder sal die ondervraagde vinniger vrae van die FP beantwoord omdat hy/sy nie die keuse van sy/haar woorde hoef te oorweeg voordat hy/sy praat nie, want die ondervraagde sal nie bang wees dat hy/sy veroordeel sal word vir dit wat hy/sy sê nie. Nie-verbale boodskappe soos 'n oop liggaamshouding en behoud van oogkontak deur die FP kan kongruensie bewerkstellig.

6.2.2 Die impak van 'n gebrek aan kongruensie

'n Ondervraagde kan 'n gebrek aan kongruensie ervaar wanneer die FP se verbale en nieverbale kommunikasie nie met mekaar ooreenstem nie (Du Plooy 2019). Op die werklike vlak kan die ondervraagde angs of ongemak ervaar indien die FP inkongruent is. Verder sal inkongruente gedrag deur die FP lei tot verwarring en afstand in die interpersoonlike verhouding tussen hom/haar en die ondervraagde. Laasgenoemde sal die ondervraagde verhinder om samewerking tydens die onderhoud te gee en vervolgens inligting met die FP te deel. Die nieverbale en verbale boodskap van die ondervraagde sal dan wees dat hy/sy sal vermy om met die FP te praat of slegs minimale inligting met die FP te deel. Wanneer die ondervraagde 'n gebrek aan kongruensie ervaar kan hy/sy byvoorbeeld begin wegkyk of heeltemal oogkontak vermy. Die ondervraagde se liggaamstaal sal ook verander deurdat hy/sy byvoorbeeld met sy/haar hande begin vroetel of sy/haar arms kruis om afstand tussen hom/haar en die FP te skep. Verder kan die gesigsuitdrukking van die ondervraagde wissel tussen irritasie en frustrasie omdat die FP nie eg is nie en/of tekens van voorgee of valsheid toon.

6.3 Onvoorwaardelike aanvaarding

6.3.1 Die impak van akkurate, onvoorwaardelike aanvaarding

Op die werklike vlak sal die ondervraagde selfaanvaarding ervaar wanneer die FP onvoorwaardelike aanvaarding toon. Vervolgens sal dit die positiewe oordrag van inligting aanmoedig deur middel van verbale boodskappe op die empiriese vlak. Die ondervraagde sal dus meer geneig wees om meer inligting in meer besonderhede met die FP te deel wanneer hy/sy onvoorwaardelike aanvaarding vanaf die FP ontvang. Wanneer die ondervraagde onvoorwaardelike aanvaarding tydens die onderhoud ervaar, sal hy/sy meer geneig wees om 'n oop liggaamshouding en oogkontak te handhaaf. Die ondervraagde kan deur lyftaal toon dat hy/sy gemaklik is, byvoorbeeld deur gemaklik terug te sit in sy/haar stoel (Vorster e.a. 2013). Die ondervraagde sal ook waarskynlik 'n vriendelike gesigsuitdrukking toon wanneer die FP hom/haar onvoorwaardelik aanvaar.

6.3.2 Die impak van 'n gebrek aan onvoorwaardelike aanvaarding

Voorwaardelike aanvaarding dui op die aanvaarding van die ondervraagde slegs wanneer hy/sy aan 'n spesifieke verwagting, begeerte of vereiste voldoen (Wilkins 2000). Op die werklike vlak van realiteit kan die ondervraagde veroordeel voel wanneer die FP die ondervraagde slegs voorwaardelik aanvaar. Dit kan 'n ontstellende ervaring vir die ondervraagde wees en is nie bevorderlik vir die vestiging van 'n werkbare interpersoonlike verhouding nie. Verder kan voorwaardelike aanvaarding ook lei tot innerlike konflik, gevoelens van angs of verwerping, of 'n lae selfkonsep vir die ondervraagde, wat hom/haar sal verhinder om selfaktualisering te bereik of sigself kan aanvaar. Wanneer die ondervraagde nie hulself aanvaar nie, beïnvloed dit die proses om bruikbare en betroubare inligting in die kommersiële forensiese konteks te verkry.

Op die empiriese vlak sal die ondervraagde vervolgens minder bereid wees om in gesprek met die FP te tree, wat daartoe sal lei dat die ondervraagde minder geneig sal wees om betroubare inligting met die FP te deel. Verder sal die hoeveelheid en besonderhede van die inligting wat die ondervraagde met die FP deur middel van verbale boodskappe deel (indien enige), baie minder wees indien die FP die ondervraagde voorwaardelik aanvaar, teenoor 'n FP wat die ondervraagde onvoorwaardelik aanvaar. Wanneer die ondervraagde 'n gebrek aan onvoor-

waardelike gedrag ervaar kan hy/sy oogkontak begin vermy, aangesien hy/sy weet dat die FP hom/haar nie aanvaar soos hy/sy is nie. Verder kan dit daartoe lei dat die ondervraagde seergemaak en verwerp voel, wat ook in sy/haar gesigsuitdrukking weerspieël kan word. Die ondervraagde se liggaamstaal sal daarop wys dat hulle belangstelling in die onderhoud verloor het, deurdat hulle byvoorbeeld wegdraai van die FP af of sy/haar arms vou as 'n manier om emosionele afstand te skep.

7. Bydrae en beperkinge van studie

Dit is duidelik uit hierdie artikel dat impak (op werklike vlak van realiteit volgens KR) 'n beduidende rol in die interpersoonlike interaksie tussen die FP en ondervraagde speel. Verder is daar 'n duidelike verbintenis tussen hierdie impak op die drie hoofveranderlikes van die PCA. Kennis van die impak op empatie, kongruensie en onvoorwaardelike aanvaarding kan FP's ondersteun in die manewrering tydens kommersiële forensiese onderhoudvoering, wat vervolgens die verkryging van bruikbare en betroubare inligting tydens ondersoek positief kan beïnvloed. Hoe hierdie manewrering van die FP aangepas moet word is egter steeds onduidelik en opvolgstudies in dié verband kan van waarde wees.

8. Gevolgtrekking

Handelsmisdaad is 'n beduidende globale probleem, en kommersiële forensiese onderhoudvoering, as deel van die kommersiële forensiese konteks, speel 'n deurslaggewende rol om handelsmisdaad te bekamp. Hierdie artikel het gefokus op die persoongesentreerde benadering (PCA) tot forensiese onderhoudvoering. PCA is interpersoonlik van aard wat beteken dat die FP en die ondervraagde mekaar beïnvloed. Interpersoonlike impak vind plaas wanneer die FP en ondervraagde met mekaar in gesprek tree en lei tot 'n sirkulêre patroon van aksie en reaksie, hetsy verbaal of nieverbaal. Hierdie impak word ingelig deur kritiese realisme wat aanvoer dat realiteit op drie vlakke bestaan: die empiriese (menslike persepsies van die wêreld); die werklike (gebeure soos hul in die wêreld voorkom); en die ware (oorsaaklike faktore wat aksies op die werklike vlak beïnvloed). Dit beteken dat die ervarings van die FP en ondervraagde (impak) op die werklike vlak plaasvind en op die empiriese vlak geobserveer kan word in die verbale en nieverbale boodskappe van die onderskeie partye.

Die FP wend die veranderlikes van die PCA, naamlik empatie, kongruensie en onvoorwaardelike aanvaarding, aan om vertroue by die ondervraagde te kweek, met die doel om samewerking van die ondervraagde te maksimeer, binne die regsraamwerk van Suid-Afrika om te verseker dat getuienis toelaatbaar is. Die ondervraagde sal slegs empatie, kongruensie en onvoorwaardelike aanvaarding vanaf die FP as akkuraat ervaar op die werklike vlak van realiteit indien die FP se verbale en nieverbale kommunikasie met mekaar ooreenstem – dit wil sê, wanneer die verbale en nieverbale kommunikasie mekaar komplementeer en bevestig.

Wanneer die FP die veranderlikes van die PCA akkuraat toepas, skep die FP 'n konteks wat die verkryging van bruikbare en betroubare inligting bevorder en dus is die ondervraagde meer geneig om inligting met die FP te deel. Hierdie deel van inligting vind plaas op die empiriese vlak van realiteit deurdat die ondervraagde deur middel van verbale en nieverbale boodskappe

met die FP kommunikeer. Hierteenoor skep 'n FP wat nie die veranderlikes van die PCA akkuraat aan die ondervraagde weerspieël nie, 'n konteks wat nie bevorderlik is vir die vestiging van 'n werkbare interpersoonlike verhouding nie. Vervolgens sal die ondervraagde minder bereid wees om in gesprek met die FP te tree en ook minder geneig wees om betroubare inligting met die FP te deel.

Daar is 'n beduidende verbintenis tussen interpersoonlike impak en die drie hoofveranderlikes van die PCA. Kennis hiervan kan FP's ondersteun om bruikbare en betroubare inligting tydens kommersiële ondersoeke te verkry. Deur bewustheid van hierdie impak by FP's te kweek, kan daartoe lei dat empatie, kongruensie en onvoorwaardelike aanvaarding meer doeltreffend tydens onderhoudvoering deur die FP toegepas word, wat vervolgens die proses om inligting te versamel kan ondersteun. Verdere studies in hierdie verband word egter aangemoedig, veral ten opsigte van die wyses waarop die FP kan manoevreer om die impak op die ondervraagde tydens die PCA in ag te neem.

Bibliografie

- Agbiboa, D.E. 2013. Corruption and economic crime in Nigeria: Social and economic perspectives. *African Security Review*, 22(1):47–66.
- Akinola, O.A. 2014. The use of non-verbal communication in the teaching of English language. *Journal of Advances in Linguistics*, 4(3):428–33.
- Aspers, P. en U. Corte. 2019. What is qualitative in qualitative research. *Qualitative Sociology*, 42:139–60. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11133-019-9413-7.pdf>.
- Bhasin, M.L. 2007. Forensic accounting: A new paradigm for niche consulting. *The Chartered Accountant*, 55(7):1 000–10.
- Bloom, Z.D., V.A. McNeil, P. Flasch en F. Sanders. 2018. A comparison of empathy and sympathy between counselors-in-training and their non-counseling academic peers. *The Professional Counselor*, 8(4):341–54.
- Charlesworth Author Services. 2021. Difference between a literature review and a critical review. <https://www.cwauthors.com/article/difference-between-literature-review-and-critical-review> (30 Oktober 2024 geraadpleeg).
- Cohen, B.A. en M.C. Wiener. 2007. Effective ways to conduct forensic interviews. *Pennsylvania CPA Journal*, 77(4):40–3.
- Crain, M.A., W.S. Hopwood, R.S. Gendler, G.R. Young en C. Pacini. 2019. *Essentials of forensic accounting*. 2de uitgawe. New York: Wiley.
- Crumbley, D.L., L.E. Heitger, G.S. Smith. 2013. *Forensic and investigative accounting*. 6de uitgawe. Riverwoods, IL: Wolters Kluwer, CCH.
- Davison, S. 2002. Manoeuvre. *Australian Defence Force Journal*, 152:43–8.

- Day, A., M. Daffern, A. Dunne, N. Papalia en K. Thomson. 2019. Interviewing forensic mental health patients who have a history of aggression: Considerations and suggestions. *International Journal of Forensic Mental Health*, 18(1):12–20.
- De Souza, D.E. 2014. Culture, context and society – The underexplored potential of critical realism as a philosophical framework for theory and practice. *Asian Journal of Social Psychology*, 17(2):141–51.
- Dixon, D. 2010. Questioning suspects: A comparative perspective. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 26(4):426–40.
- Downward, P., J.H. Finch en J. Ramsay. 2002. Critical realism, empirical methods and inference: A critical discussion. *Cambridge Journal of Economics*, 26(4):481–500.
- Du Plooy, K. 2014. The use of the interactional pattern analysis as a tool for effective short term psychotherapy among students at South African tertiary institutions. *Journal of Counselling and Development in Higher Education Southern Africa*, 2(1):27–40.
- . 2019. Interactional therapy: Prospects for treating mental health conditions. *Journal of Psychology in Africa*, 29(6):630–7.
- Galdas, P. 2017. Revisiting bias in qualitative research: Reflections on its relationship with funding and impact. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1):1–2.
- Gordon, M. 2003. Roots of empathy: Responsive parenting, caring societies. *The Keio Journal of Medicine*, 52(4):236–43.
- Greeff, P., V. Roos, C. Vorster en J. Van Romburgh. 2011. Applying mixed-methods to assess the value of forensic interviewing from a person-centred approach. *Acta Criminologica: African Journal of Criminology & Victimology*, 24(2):94–111.
- Gremler, D.D. en K.P. Gwinner. 2008. Rapport-building behaviors used by retail employees. *Journal of Retailing*, 84(3):308–24.
- Gurteen, D. 2021. We humans are complex. <https://conversational-leadership.net/we-human-beings-are-complex> (21 Januarie 2023 geraadpleeg).
- Hill, A., J. Watson, D. Rivers en M. Joyce. 2007. *Key themes in interpersonal communication*. Maidenhead: Open University Press, McGraw-Hill Education.
- Hope, L. 2013. Interviewing in forensic settings. Oxford Bibliographies. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199828340-0129>.
- House, R., D. Kalisch en J. Maidman (reds.). 2018. *Humanistic psychology: Current trends and future prospects*. 2de uitgawe. New York, NY: Routledge.
- Kelledy, L. en B. Lyons. 2019. Circular causality in family systems theory. In Lebow, Chambers en Breunlin (reds.) 2019.

- Kok, R. 2022. General systems theory. Section 3.1 [PowerPoint-aanbieding]. Ongepubliseerde lesingnotas op eFundi, FORP675. Potchefstroom: NWU.
- Kolden, G.G., M.H. Klein, C.C. Wang en S.B. Austin. 2011. Congruence/genuineness. *Psychotherapy*, 48(1):65–71.
- Lebow, J.L., A.L. Chambers en D.C. Breunlin (reds.) 2019. *Encyclopedia of couple and family therapy*. Cham: Springer International Publishing.
- Lee, J. 2021. Investigating unconditional positive self-regard as a mediator in psychotherapy. MA-verhandeling, Roosevelt Universiteit, Chicago.
- Martin, E. en T. McFerran. 2008. *A dictionary of nursing*. 5de uitgawe. <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199211777.001.0001/acref-9780199211777> (18 Januarie 2023 geraadpleeg).
- McIntyre, J., C.L. van Graan, J.D. van Romburgh en A.P. van Zyl. 2014. Contextualizing the South African forensic accountant. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 6(3):98–153.
- Miller, H.V. en J.M. Miller. 2014. Criminology and social science. *The Encyclopedia of Theoretical Criminology*. <https://doi.org/10.1002/9781118517390.wbetc239>.
- Milne, R. en R. Bull. 1999. *Investigative interviewing: Psychology and practice*. Londen, New York, NY: Wiley.
- Nestor, N., N. Lytvyn, A. Yarosh, S. Denysyuk en L. Rozhkova. 2020. Dynamics of development of economic crime and combating crime in different regions of the world. *Revista San Gregorio*, 1(42):100–9.
- Njanike, K., T. Dube en E. Mashayanye. 2009. The effectiveness of forensic auditing in detecting, investigating, and preventing bank frauds. *Journal of Sustainable Development in Africa*, 10(4):405–25.
- Nowell, L.S., J.M. Norris, D.E. White en N.J. Moules. 2017. Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1):1–13.
- Phipps, W.D. 2004. Narrative theory: A bona fide ecosystemic development or a re-invention of the wheel. Doktorale proefskrif, Mediese Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria.
- Phutela, D. 2015. The importance of non-verbal communication. *The IUP Journal of Soft Skills*, 9(4):43–9.
- PricewaterhouseCoopers (PwC). 2020. *Economic crime – When the boardroom becomes the battlefield*. 7de uitgawe. <https://www.pwc.co.za/en/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2020.pdf>.
- . 2022. PwC's global economic crime and fraud survey. <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/gecsm-2022/pdf/PwC%E2%80%99s-Global-Economic-Crime-and-Fraud-Survey-2022.pdf>.

Rogers, C.R. 1951. *Client-centered therapy: Its current practice, implications and theory*. Londen, New York, NY: Constable.

—. 2003. *Client-centered therapy: Its current practice, implications, and theory*. Londen, New York, NY: Constable.

Roos, V. (red.). 2016. *Basic interviewing skills for forensic investigators*. 2de uitgawe. Potchefstroom: Verbum.

Roos, V., J.G. Scholtz en C. Wessels (reds.) 2016. *An introduction to forensic psychology*. 3de uitgawe. Potchefstroom: Verbum.

Roos, V. en A. Wheeler. 2016. Older people's experiences of giving and receiving empathy in relation to middle adolescents in rural South Africa. *South African Journal of Psychology*, 46(4):517–29.

Smith-Acuña, S. 2011. *Systems theory in action: Applications to individual, couple, and family therapy*. Hoboken, NJ: Wiley.

Stevenson, A. en M. Waite (reds.). 2011. *Concise Oxford English dictionary*. 12de uitgawe. New York, NY: Oxford University Press.

Stols, A. 2016. Theoretical background to interviewing. In Roos (red.) 2016.

Trochim, W.M.K. 2020. Qualitative validity. <https://conjointly.com/kb/qualitative-validity> (13 Julie 2023 geraadpleeg).

Tyng, C.M., H.U. Amin, M.N. Saad en A.S. Malik. 2017. The influences of emotion on learning and memory. *Frontiers in Psychology*, 8(1 454):1–22.

Van Graan, C., V. Roos en M. Katjene. 2023. A critical analysis of commercial forensic interviewing techniques applicable in a South African context. *Journal of Financial Crime*. <http://dx.doi.org/10.1108/JFC-09-2023-0234>.

Van Graan, C.L. 2018. A critical analysis of selected interviewing techniques in commercial forensic investigations in South Africa. MCom-verhandeling, Noordwes-Universiteit.

Vivier, Y. 2010. 'n Ouerbegeleidingsprogram vir ouers van 'n kleuter met gesiggestremdheid. Doktorale proefskrif, Universiteit van Pretoria.

Vorster, C. 2011. *Impact: The story of interactional therapy*. Pretoria: Satori.

—. 2012. Interactional pattern analysis. *International Journal of Psychology*, 47:17.

Vorster, C., B. Donaldson en E. Bubb. 2016. Assessment for psycho-legal purposes. In Roos, Scholtz en Wessels (reds.) 2016.

Vorster, C., V. Roos en M. Beukes. 2013. A psycho-diagnostic tool for psychotherapy: Interactional pattern analysis (IPA). *Journal of Psychology in Africa*, 23(3):525–30.

Wilkins, P. 2000. Unconditional positive regard reconsidered. *British Journal of Guidance & Counselling*, 28(1):23–36.